

RUSSLAND - NORGE.

Gjennom mange år har holdningen til russisk utenrikspolitikk vært så irrasjonelt følelsesbetonet, så preget av fordommer, ukritiskhet og manglende kunnskaper, at det hender selv gode nordmenn i dag går og tygger på den nazistiske propaganda om "interessesfærer", o.l., og tror å finne enkelte korn av sannhet i den.

Uten å gå inn på russisk utenrikspolitikkens sårpreg, kan en fastslå en del uomtvistelige kjennsegninger: aldri i moderne historie har Russlands utenrikspolitikk interessert seg for Nord-Norge. Alle spekulasjoner i dette - både før og etter den russiske revolusjon - har sin rot i antirussiske kretser. Under hele krigen har russernes holdning til de allierte tross meningsforskjelligheter vært uangripelig lojal, og i den utstrekning russerne har tatt standpunkt til allierte nasjoners indre forhold, har grunnen vært aktivt antirussiske tendenser i disse land, som Sovjett-Samveldet ikke kunne godta mere enn man i en tilsvarende situasjon ville ha gjort i England og USA.

Med hensyn til Norge, gjelder de russiske interessene først og fremst en ting: at landet skal få sin selvstendighet og uavhengighet tilbake uavkortet - en hver annen tenkelig holdning ville bare bringe russerne ulemper og ingen fordeler. Dette er også grunnlaget for det norsk-russiske samarbeidet innen de allierte nasjoner og for de avtaler som er blitt truffet. Det eneste som kanskje skiller russernes holdning til Norge fra deres holdning til enkelte andre land, er en dyp respekt for nordmennenes politiske ansvarlighet og modighet.

Med befrielsen av Kirkenes ble avtalen av 16. mai i år aktuell. Den russiske øverstkommanderende skal ha den øverste myndighet i alt som angår krigføringen, mens den norske regjering oppnevner en representant for de befrieede områdene som skal opprette en sivil administrasjon i samråd med de russiske militærmyndighetene. Samtidig oppnevnes en norsk militærdelegasjon hos sovjetkommanden, og norske offiserer skal føre de norske styrkene i felt. Så snart et stykke norsk territorium opphører å være krigsområde, overtar den norske regjeringen hele forvaltningsmyndigheten.

Da det ble klart at en innmarsj på norsk område lå innenfor mulighetens grenser, ble det, i overensstemmelse med denne avtalen, opprettet kontakt mellom russiske og norske myndigheter om militært og administrativt samarbeid. På russisk hold fant man det innlysende at alt som skjedde på norsk territorium måtte skje i samråd med de norske myndighetene - uansett om de selv hadde planer om mere omfattende operasjoner på norsk område eller ikke.

De norske styrker som naturligst burde sendes til krigsskueplassen i Finnmark var politistyrkene i Sverige, i alt ca. 11.000 mann. Dette kunne ikke skje med opprettholdelse av strikt svensk nøytralitet, og representanter for Norges regjering og krigsmakt reiste derfor til Sverige for å forhandle om saken. - Det svensk - norske kommunikeet som ble sendt ut etter forhandlingene, slo fast at styrkene i de norske politiløst skulle settes inn etter hvert som landet ble befrikket.

Noen regulær norsk frontinnsats kan ikke komme på tale, dertil er både antall, trening og bevegning for utilstrekkelig. De styrker som sendes nordover i første omgang, er ganske små, og om russerne avholder seg fra større operasjoner på norsk område under vinteren, blir den norske innsatsen her nærmest av formell, eller rettere prinsipiell karakter.

Det betydningsfulle ligger i at man allerede nå i praksis kan gi seg i kast med løsningen av overgangstidens kompliserte problemer og finne fram til de organisasjonsformer og administrasjonsmetoder som viser seg mest hensiktsmessige.

DET FRI NEDERLAND.

Blant de okkuperte land i Europa minner Nederlands okkupasjonshistorie mest om Norges. Landet har hatt en tysk sivilforfatning med en rikskommissar, den østerrikske Seyss-Inquart, og man har også gjort forsøk på et quisling-eksperiment, om enn ikke i så rendyrket form som i Norge. Den nederlandske motstandsbevegelse minner meget om den norske, selv om landets beliggenhet har gitt okkupasjonshistorien et langt voldsommere preg. Den nederlandske eksilregjering har som den norske hatt et selvstendig økonomisk grunnlag - koloniene og handelsflåten - og en sterk statsrettslig stilling. Det fri Nederlandts krigsinnsats har vært ganske betydelig. I 1941 sluttet Nederlandt opp om den britisk-amerikanske blokade av Japan, og da USA, Storbritannia og Dominions erklærte Japan krig etter Pearl Harbour, gikk den nederlandske regjering med. Under de kortvarige kampene i Ost-India gjorde den nederlandske koloniarmeen og den nederlandske marine en betydelig innsats, og frändeles sålås geriljastyrker på Java, Timor og Molukkene. De japanske forsøkene på å vinne den innfødte befolkning har vært ytterst mislykte, en absolutt kompliment til nederlandsk kolonistyre som hadde gjort veldige framsteg i de siste 20 årene.

Nederland har i Storbritannia en armé, og nederlandske flygere deltar i raidene mot Tyskland. Av større betydning er krigsflåten som tross tapene i Ost-India teller 60 skip med 7.000 mann, og den aller største innsatsen har handelsflåten ytet. 2,6 million handelstonnasje og 20.000 sjøfolk ble i 1940 stillet til disposisjon for de allierte, derav 600.000 tonn tanktonnasje. Tapene har vært meget store, nesten 40 % av tonnasje. - Ved siden av handelsflåten er regjeringens økonomiske basis etter tøpet av koloniene i Ost-India de vestindiske besittelsene, framfor alt oljestasjonene Surasao og Aruba.

Den nederlandske regjering har blant de forenede nasjoner ført en selvstendig politikk, preget av sterk selvbevissthet. Samtidig som den har uttalt at Nederland etter krigen vil bli nær knyttet til Storbritannia og i Østen også til USA, har den kraftig manifestert sin uavhengighet og ved flere høve slått et slag for de små nasjoners rett. Den er fra visse hold blitt møtt med mistanke om at den representerer reaksjonære og imperialistiske tendenser, og det synes nokså klart at den ikke helt er kommet ut over den litt snevre konservatisme som før krigen preget Nederlands politiske liv. Impulser fra hjemmefronten har imidlertid endret en del på dette.

Okkupasjonen og motstandsbevegelsen har i Nederland hatt en noe annen historie enn i nabolandet Belgia. Okkupasjonsstyrets metoder har i brutalitet ligget mellom Norge og Frankrike. Den første tid etter besettelsen viste okkupasjonsmakten seg påfallende sjenerøs, og først etter 1 1/2 år ble en systematisk nazifiseringspolitikk innledet. I sin økonomiske politikk fulgte imidlertid tyskerne de vanlige spor og kunne i det rike landet sikre seg et stort bytte. Alle større industrier ble straks overtatt av tyskerne, og maskineriet i mange tilfeller kjørt til Tyskland. Etter 4 års okkupasjon var seddelomløpet firdoblet, noe som omtrent svarer til forholdene i andre vesteuropeiske land, og okkupasjonen har kostet Nederland ca. 20 milliarder kroner, i forhold til folkemengden litt mindre enn for Norges vedkommende. I tillegg kommer imidlertid for Nederland en clearinggjeld til Tyskland på 7 milliarder kroner.

Den tyske nazifiseringspolitikk kan dateres til mai 1941 da fagforeningene ble oppløst, men den nederlandske motstandsbevegelse hadde alt lenge i forveien funnet sine former. I høyere grad enn i de fleste andre land ble den dominert av de intellektuelle, med en kirkefront, legefront o.l. Av de nederlandske offiserene som i mai 1942 skulle sendes til Tysk-

land, gikk en stor del i illegalitet og stilte seg i spissen for oppbyggingen av den underjordiske armeen. Det mest karakteristiske er imidlertid studentenes og universitetenes store innsett, og selve motstandsbevegelsen kan datere seg til november 1940 da rektor ved universiteten i Leyden protesterte mot jødeforfølgelsene som allerede da var begynt. Denne aksjonen førte hurtig til videre aksjoner. Jødeforfølgelsene fortsatte, og i januar 1941 gikk arbeiderne til streik som protest, og 18 fremtredende nederlendere ble henrettet som represalier. Dette var den første masseaksjon mot okkupasjonsmakten i Vest-Europa. - I april 1943 ble alle studentene forelagt lojalitetserklæring med trussel om å bli sendt til Tyskland hvis de ikke skrev under. 90 % av dem nektet. 29. april kom så en forordning om at alle tidligere krigsfanger skulle sendes til Tyskland. Svaret ble en øyeblikkelig parole om generalstreik som ble meget effektiv. Okkupasjonsmakten svarte med voldsomme terrorhandlinger, og flere tusen mennesker ble henrettet i de første dagene av mai. 4. mai ble man nødt til å avslåse generalstreiken, men i mellomtiden var tusener av krigsfangene og studentene kommet unna.

Senere ble det tyske regimet stadig skjerpet, og kampene fikk bitrere og bitrere former. Ved siden av de individuelle aksjoner utvidet den organiserte motstandsbevegelse sine metoder og sitt virksomhetsområde, og stor oppfinnsomhet ble vist når det gjaldt å legge hindringer i veien for okkupasjonsstyret. En regner at gjennomsnittlig 700 nederlendere ble arrestert og 200 henrettet hver måned, men tallene steg noe i 1944. 430.000 nederlendere er deportert til Tyskland og 38.000 sendt på tvangsarbeid i Frankrike. Av de 160.000 jødene i landet er 140.000 sendt til Polen, mens resten lever illegalt i landet. 120.000 nederlendere er sendt som "kolonisatorer" til Øst-områdene.

Det aller mest karakteristiske for okkupasjonshistorien i Nederland er de såkalte "onderduikers". Laft regner man med at omkring 300.000 var gått under jorden for invasjonen kom, aktive illegale, jøder, soldater, studenter, arbeidsmobilerte. De fleste er antagelig arbeidere som slapp unna arbeidsmobiliseringen høsten 1943 og som tyskerne ikke greide å finne til tross for en egen politistyrke på 1.500 menn. I vår da en ny arbeidsmobilisering truet, ble planene forpurret ved et fantastisk kupp av RAF som bombet registreringskontoret midt i Haag.

Ut av disse "onderduikers" har den underjordiske nederlandske armeen vokset fram, og opp fra de underjordiske kadrene stiger det nye Nederland, et Nederland som på mange måter vil bli anderledes enn det fra 1940.

SKAL FRANCO GÅ?

Det spanske republikanske partis leder Maurya uttalte mandag at det er absolutt sikkert at general Franco har tilbudt seg å gå av. Maurya bekreftet dermed sin uttalelsetidligere offisielle demantierne, som er uforståelige, er ingenting å bry seg om, uttaler Maurya. "Francos dager er talte."

RHINEN FRANKRIKES FRAMTIDIGE GRØNSE?

De Gaulle uttalte ved slutten av utenriksdebatten i den rådgivende forsamling, at Rhinen var uunværlig som sikkerhetsgrønså for Frankrike, Belgia og Nederland. Dette var også nødvendig av hensyn til Englands sikkerhet. Utformningen av det framtidige Tyskland var et spørsmål om liv og død for Frankrike. Forsamlingens to dagers debatt endte ikke med noen stillingtagen. Man ønsket flere informasjoner om de øvrige alliertes syn på spørsmålet for endelig standpunkt ble tatt.

NORGES NYTT.

Fra Vestlandet kommer det meldinger om framgangsrike sabotasjehandling. I Bergen og omegnen har sabotørene hjemsokt skipsverfter og stillverk. I Hillevåg ved Stavanger er en glødelampfabrikk sprengt i luften. Som represalier for den sistnevnte aksjonen innstillet tyskerne all buss-trafikk i Stavanger. -

Fengselsbetjent Bjørn Arnesen som i de siste 2 år har tjenestgjort ved fengselspsykehuset, ble den 8. desember kl. 7 funnet myrdet på Kosseveien litt utenfor Ljansbruket. Han var en god jøssing og utmerket nordmann. -

Det advares mot Thor Haknson, Rosenhoffgt. 7. -

Vestfronten. De allierte tropper som opererer i Nedre Alsace har hatt betydelig framgang i støtet mot Rhinen. De amerikanske arme fortsetter framrykningen mot Rhinen etter å ha inntatt det viktige trafikknutepunkt Hagenau, og langtrekkende amerikansk artilleri beskytter tysk område i dette avsnitt. Amerikanske tropper har nådd Bliessen, 8 km Ø for Saargemünd og franskutte avdelinger står på enkelte punkter 8 km fra Rhinen. De allierte har jevn framgang mot elva Bliès. Størstedelen av elva er ryddet og kanoner tomberderer Zweibrücken. Tropper fra 3. amerikanske arme står nå 20 km Ø for Saarlautern, Fraulautern og Ensdorf på den motsatte side av Saar er erobret. - I N, på Roer-fronten, har de allierte nådd Erken, mindre enn 1 km fra Roer-elva. I løpet av natt til tirsdag nådde de elva på en 1 km bred front. Byen hierod er inntatt. Styrker som rykker mot Düren har tatt 5 landsbyer til.

Flyangrep. Det allierte flyvåpen har øket sin aktivitet voldsomt de siste døgn. Britiske mosquitofly var natt til tirsdag over Hamburg og Hanover. Disse angrep fulgte etter størstilte angrep mot de samme byer mandag. Mandag var ca. 4.000 britiske og amerikanske fly fra V og fra baser i Italia over Tyskland og Østerrike. 2.400 amerikanske fly angrep transportlin og oljeanlegg. Luftwaffe la ingen hindringer i veien og luftvernilden var svak. 12 amerikanske bombemaskiner savnes. Britiske fly angrep oljeanlegg i Ruhr. 750 bombefly og jagere fra Italia angrep oljeanlegg og våpenlagre i Wien og jernbanestasjoner i Graz.

Østfronten. De senlede russiske angrep har knust de siste tyske forsvarslinjer N, O og S for Budapest. De voldsomste kamper har vært på nordsiden av byen. Enkelte avdelinger har trengt inn i Industriforstaden Uj-Pest. Utvalgte tyske avdelinger er jaget på vill flukt. Hale ungarske avdelinger legger ned våpnene snart. Et Moskva-telegram melder at tyskerne på grunn av den overveldende russiske overmakt er i ferd med å trekke sine hovedstyrker tilbake langs den eneste gjenværende retrettsvei mot Wien. Sovjetrussiske styrtbomberfly er i full aksjon mot de vikende tyskerne. Etter at tyskerne har etterlatt selvmordsbataljoner i Pest har de sprengt alle bruer over Donau mot Buda. I Buda bygger tyskerne barrikader for å dekke tilbakegangen mot Wien. i Vereczke og Zsady som tidligere var omgitt er ryddet for fienden. N for Donau-buen fortsetter Malinovski framrykningen mot den jugoslaviske grønså i retning Bratislava og Wien. De russiske styrker står nå 12 km N for Miiskolcz. Jernbaneknutepunktet Boldo er erobret.

Italia. Karpaktiviteten innskrenket seg i går til patruljevirkosmhet. Hellas. BBC korrespondent melder at det er liten endring i stillingen i Athen. I den østlige del av byen har regjeringstroppene erobret en bygning. I byens sentrum er et lite område rensat etter gatekamper. Bombardementet fra opprørernes kanoner øket tirsdag morgen. Opprørerne har over 1000 menn falne og sårete. 2.000 er tatt til fange. De alliertes tap er lavere. Opprørerne angriper etter en koordinert plan. Noen av fangene har vært iført engelske uniformer og andre har greske politijuniformer. Athens sentrum er uten vannforsyning. En av grunnene til at opprørerne har vært i stand til å sette seg fast er at de allierte tropper kom i fredelige hensikter med forsyninger til befolkningen, og de kunne derfor ikke besette de beste stillingene. I dag ser det ut til at opprørerne vil ha en avgjørelse før de allierte kan sette forsterkninger inn i kampen.

Nord-Norge. Til tross for tyskernes forsøk på å skjule det, skriver hele den frie verdens presse om deres framferd i Nord-Norge. Den kan sidestilles med og overgår tyskernes forbrytelser i Øst-Europa. I dette værdifulle land har de ødelagt alle hus og overlatt befolkningen til en lang marsj i vinterkulden. - Svensk kringkasting sendte mandag en artikkel fra Stockholmstidningen på tysk, engelsk og svensk. Det het der: Det er uforståelig for oss at tyskerne ikke kunne gå med på at det ble sendt en svensk nøds-konspedisjon til Nord-Norge. Vi håper at de tyske myndigheter vil innrømme en fornuftigere holdning. Hvis de fransdeles haler tiden ut, vil det føre til øket forbitrelse i Sverige. Det er på tide at Berlin taler Terboven til fornuft. Særmelding for F.L.: Pressakortet er riktig.